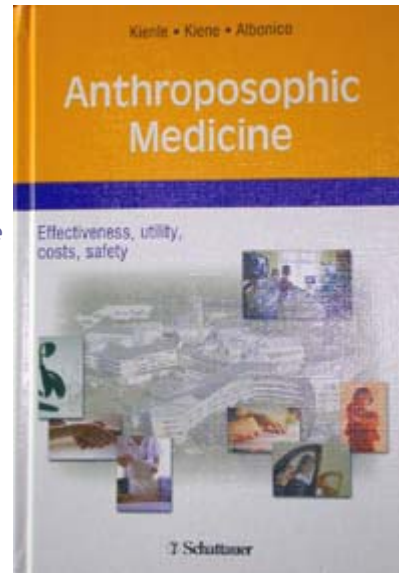


Antroposofische geneeskunde werkzaamheid, nut, kosten en veiligheid

Gunver Kienle MD*, Helmut Kiene MD*, Hans Ulrich
Albonico, MD**

*) *Reviewers, Institute voor toegepaste kentheorie
en medische methodology IFAEMM,
Schauinslandstrasse 6, DE-70189 Bad Krozingen.
E-Mail: gunver.kienle@ifaemm.de,
helmut.kiene@ifaemm.de*

***) *Research-expert op het gebied van
antroposofische geneeskunde, Vereinigung
Anthroposophisch Orientierter Ärzte in der Schweiz
(VAOÄS), Bernstrasse 13, CH-3550 Langnau, E-
Mail: albolem@hotmail.com*



©2006 by Schattauer Verlag, Stuttgart-New York
(Schattauer GmbH, Hölderlinstrasse3, DE-70174,
Stuttgart, Germany). ISBN-10: 3-7945-2495-0
ISBN-13: 978-3-7945-2495-2

Dit Health Technology Assessment (HTA) rapport (<http://www.bag.admin.ch>
www.ifaemm.de) werd opgesteld in opdracht van het Zwitserse Federale bureau
voor Sociale Verzekering en werd uitgevoerd als onderdeel van het nationale
Evaluatieprogramma voor Complementaire Geneeskunde (PEK).

Deze herzien uitgave is een update van dit HTA rapport, en geeft een overzicht
van de beschikbare literatuur aangaande werkzaamheid, nut, kosten en veiligheid
van de antroposofische geneeskunde ('AG').

Een engelstalige samenvatting van het rapport is te vinden op de website van de
International Federation of Anthroposophic Medical Associations (www.iva.info).

[Inhoud](#)

[Studies](#)

[Resultaten: werkzaamheid](#)

[Resultaten: nut](#)

[Resultaten: veiligheid](#)

[Resultaten: kosten](#)

[Conclusies](#)

Inhoud

- Inleiding
- Presentatie van de bijzondere aspecten van de antroposofische geneeskunde in fundamenteel onderzoek en in de klinische praktijk
- Bespreking van de methodologie
- Materiaal and methoden
- Resultaten betreffende werkzaamheid, nut, kosten en veiligheid
- Discussie
- Commentaar op gepubliceerde kritiek aangaande studies over maretak
- Lijst van casuïstiek en literatuur die niet gebruikt is voor de analyse etc.

Studies

- Single case studies (in dit overzicht niet geanalyseerd): **2090 studies**
- Klinische studies geschikt voor analyse: **195 studies**
 - Systematische overzichten in 4 "domeinen": **127 studies**
 - Overige studies "Appendix": **68 studies**

Design van de 195 studies

- Prospectief vergelijkend design: **40 studies**
 - RCTs: **18 studies** (5 geblindeerd)
 - Matched-pair: **4 studies** (3 geblindeerd)
- Retrospectief vergelijkend design: **45 studies**
 - Cohort-studie design: **110 studies**
 - prospectief: **62 studies**
 - retrospectief: **43 studies**
 - anderen: **5 studies**

Resultaten: werkzaamheid

127 Studies in 4 "domeinen"

Antroposofische geneeskunde als therapeutisch systeem voor verschillende aandoeningen (inclusief systeem-vergelijking)

8 studies

Pijnbehandeling of wondbehandeling met antroposofische geneesmiddelen

18 studies inclusief 3 RCTs

Niet-farmacologische behandeling van verschillende aandoeningen

5 studies and 3 extra-analyses

Antroposofische maretak behandeling bij kanker

96 studies, waaronder 15 RCT's

68 overige studies ("Appendix")

Chronische hepatitis B of C

10 studies

Neurologische of psychiatrische aandoeningen

7 studies

Gynaecologie en Verloskunde

6 studies

Acute infecties (bovenste luchtwegen, oor, ogen, maagdarmkanaal)

18 studies

Circulatoire aandoeningen

6 studies

Schildklier aandoeningen

4 studies

Pulmonaire aandoeningen (sarcoidosis)

6 studies

Andere aandoeningen

11 studies

Resultaten: samenvatting van de 4 domeinen en appendix

195 studies werden geanalyseerd:

186 studies hadden positieve resultaten voor de AG-groep (vergelijkbaar of beter resultaat dan conventionele behandeling voor ten minste 1 klinische parameter).

8 studies toonden positieve noch negatieve resultaten

1 studie toonde een negatieve trend.

De praktische relevantie was hoog voor alle studies.

De kwaliteit van de studies varieerde van zeer goed tot zeer slecht (met name de retrospectief vergelijkende studies).

De tevredenheid van de patienten was hoog.

De positieve resultaten waren ook nog relevant, wanneer de analyses beperkt werden tot de kwalitatief goede studies.

Resultaten: nut

Consumenten van antroposofische geneeskunde:

Patiënten binnen de reguliere nationale gezondheidszorg en patiënten met bijzondere belangstelling
In het bijzonder vrouwen, patiënten tussen de 30 en 50 jaar oud en kinderen
Hoog opleidings niveau
Dikwijls na complicaties of ineffectiviteit van conventionele behandeling
Belangstelling voor een holistische behandeling en actieve betrokkenheid
Hoog niveau van tevredenheid van patiënten van AG

Resultaten: veiligheid

2 veiligheidsanalyses met een zorgvuldige design, fase I-studies, vragenlijst binnen de samenhang van klinische studies, database, casuïstiek
goede therapietrouw
0.005% van de voorgeschreven geneesmiddelen veroorzaakte geringe bijwerkingen
In het algemeen had AG een hogere therapietrouw en minder bijwerkingen in vergelijking met conventionele geneeskunde

Resultaten: kosten

Binnen het raamwerk van PEK werd een algemene kostenanalyse uitgevoerd die niet naar de individuele behandelingen was gedifferentieerd.
Er zijn maar zeer weinig kostenanalyses beschikbaar voor antroposofische geneeskunde.
1 Duitse studie, uitgevoerd in de praktijken van 141 antroposofische artsen, betrof 898 patiënten die voor chronische aandoeningen met antroposofische middelen waren behandeld, liet een lager kostenniveau zien in vergelijking met het jaar dat aan de studie voorafging (3.484 vs. 3.637 Euro).
Patiënten die met antroposofische middelen werden behandeld hadden geringere kosten voor geneesmiddelen en minder verwijzingen naar de tweede lijn, hoewel de ernst van de aandoeningen vergelijkbaar of erger was in vergelijking met de conventioneel behandelde groep.

Conclusies:

Antroposofisch medische behandeling resulteert volgens de grote meerderheid van de beschouwde studies in gunstige klinische outcomes. Deze conclusie blijft ook overeind indien zij beperkt blijft tot de kwalitatief goede studies.
Antroposofische geneeskunde wordt gebruikt door patiënten zowel binnen de reguliere gezondheidszorg als patiënten met speciale belangstelling voor deze speciale geneeswijze.
Antroposofisch medische behandelingen zijn voor de patiënt bevredigend en zijn veilig
Antroposofisch medische behandelingen zijn mogelijk ook kosten-effektief door minder verwijzingen voor ziekenhuisbehandeling en lagere kosten voor geneesmiddelen, in het bijzonder bij chronische aandoeningen.